

Juhan Kukk alustas poliitikuna Rakveres

Täna möödub 115 aastat kunagise riigivanema ning iseseisvusmanifesti autori Juhan Kuke sün­nist.

Andres Pulver

Juhan Kukk sündis 13. aprillil 1885 Kärus. Ta õppis Salla valakoolis, Väike-Maarja kihelkonnakoolis, Tartu Reaalkoolis ja Riia Polütehnilise Instituudi kaubandusteaduskonnas, mille lõpetas 1910.

Iseseisvusmanifesti autor

Juhan Kuke laialdasem tunnus poliitikas saabus 1917. aastal, mil Rakvere linnavolikogu valis ta Ajutise Maanõukogu liikmeks. Kukk oli üks aktiivsemaid Eesti iseseisvuse eest võitlejaid.

Kui 1918. aasta algul võeti vastu otsus, et Eesti tuleb iseseisvaks riigiks kuulutada, siis kuulus iseseisvusmanifesti koostamise komisjoni Karl Asti, Jüri Vilmsi, Aleksander Veileri ja Jüri Jaaksoni kõrval ka tööerakondlane Juhan Kukk, keda ajaloolased loevadki manifesti teksti tegelikuks autoriks.

Vabadusvõitluses ülesnäidatud teenete eest autasustati Kukke III liigi 1. järgu Vabadusristiga.

Eesti marga isa

24. veebruaril 1918 moodustatud Ajutises Valitsuses sai Juhan Kukk endale rahaministri portfelli, mis kuulus talle ka Eesti Vabariigi esimeses ning teises valitsuskabinetis kuni 28. juulini 1920. Rahaministrina tuli tal võidelda sõjast tingitud majanduslike raskustega ning luua Eesti oma raha - mark.

Eesti viiendas ja kuuendas valitsuses oli Kukk kaubandus- ja tööstusminister. Tema selle tööperioodi suursaavutus oli tolliseaduse vastuvõtmine. Uus tolliseadus muutis Eesti vabakaubanduslikuks riigiks.

Kukk võitles innukalt sellegi eest, et Eesti majandus orienteeruks Inglismaale, mitte aga Saksamaale.

Pärast kuuenda valitsuse ametist lahkumist valiti Juhan Kukk Riigikogu esimeheks. Pisut vähem kui aasta kestnud spiikeriameti aega jäi väga pidulik sündmus - Riigikogu uue hoone avamine.

1922. aasta novembris moodustas Juhan Kukk riigivanema­mana Eesti Vabariigi üheksanda valitsuse, mis püsis ametis veidi üle kaheksa kuu. Tollal ei läinud valitsuse kukkumiseks tarvis purintavaid ministreid lindiskan-

Juhan Kukk

daale ega muud selletaolist, piisas vaid ühest pisut viltu läinud armuandmisotsusest.

1924 asus Juhan Kukk ametisse Eesti Panga direktorina. See samm leidis ajakirjanduses palju vastukajaid, sest Kukk oli endiselt Riigikogu liige. Riigikogu leidis, et pank ei ole valitsemisasutus ja lubas Kukul mõlemas ametis jätkata.

1926. aastal lahkus Kukk siiski pangadirektori kohalt sooviga lasta uus rahareform ellu viia juba uutel meestel.

Ordenid jäägu neile, kes sõjas käisid

Pärast pangadirektori ametist lahkumist tõmbus Juhan Kukk suurest poliitikast tagasi. 1933. aastal asutas ta koos K. Korneli ja Leo Sepaga uue partei - "Uuendamislüüdi", kuid erakondade keelustamisega ei jõudnud see partei saada oluliseks tegijaks Eesti poliitikamaastikul.

Oktoobris 1936 oli Juhan Kukk üks neljast endisest riigivanemast, kes saatsid Konstantin Pätsile avaliku kirja, milles tunti muret demokraatia ja seaduslikkuse hääbumise üle Eestis.

1931-1940 töötas Juhan Kukk Balti Puuvillavabriku direktorina ning oli pikka aega Tartu Ülikooli majanduspoliitika küla­lisõppejõud.

Endine riigivanem ja tuntud majandusmees ei pääsenud NKVD raudsest käest ning tema elupäevad lõppesid 1945. aasta detsembris Krasnojarski kraisis.

Juhan Kukele sobib kõige paremini iseloomustama seik, et kui kõigile Ajutise Valitsuse liikmetele määrati III liigi 1. järgu Vabadusrist, siis keeldus Kukk aurahast, leides, et jäägu ordenid ikka neile, kes rinnetel verd valasid, aga mitte tagalas oma nahka hoidsid